VEGETARISK TIDSSKRIFT

18. ÅRGANG - 15. DECEMBER 1924 - NUMMER 12

Indhold: Adresser. — Uddannelsesfonden. — Foreningsmeddelelser. — Møder og lignende. — Fra arbejdsmarken. — Kiropraktik. — En gammel læges erfaringer om vaccination. — Naturbetragtning. — Nogle kendsgerninger om vaccination og kopper. — Spredt og samlet. — Vor brevkasse. — Annoncer.

Adresser:

Vegetarisk oplysningskontor, Rødkildevej 40, Brønshøj, Kbh., telf. Gothåb 2573. Postkonto 282.

Landsforeningen Dansk vegetarisk forening, formand og kasserer: kommunelærer, cand. phil. Oluf Egerod, adr. som Veg. oplysningskontor.

Vegetarisk tidsskrift, *redaktion:* Oluf Egerod (adr. som ovenst.) og St. Fink-Jensen, Usserød, Kokkedal. *Expedition:* Oluf Egerod og lærer N. A. Vodder, Ingerslevsgade 112 4, Kbh. B., telf. Vester 6128 y.

Vegetarisk bibliotek, stud. med. E. Vodder, adr. ovenst.

Københavns afd., forlagsboghandler H. L. Henriksen, Istedgade 7, st. Kbh. B., telf. Vester 3509.

Odense afd., direktør P. Chr. Hansen, lysbadeanstalten, V. Stationsvej.

Sydfyns afd., overmontør C. Beyer, Lindegårdsvej, Svendborg.

Vejle afd., bademester Fr. Frederiksen, lysbadeanstalten, Orla Lehmannsgade.

Århus afd., fru Frida Hansen, Nørre allé 30.

De spredtboendes afd., adr. som Veg. oplysningskontor.

Medlemskontingent alle afd., 7, 5 og 3 kr. for henholdsvis ægtepar, enkelte medlemmer og unge mennesker under 20 år. Indmeldelser i alle afd. modt. af Veg. oplysningskontor. Benyt postkonto 282.

Vegetarisk litteratur af enhver art fås fra Veg. oplysningskontor eller hos ovennævnte afd. af D. V. F. Forlang gratis fortegnelse.

Uddannelsesfonden.

Vi har hyppigt henledt vore læseres opmærksomhed på denne meget vigtige og højst nødvendige fond; vi behøver Deres støtte for at kunne udrette et arbejde med at skaffe os de læger, som vi nødvendigvis *må* have, om vi skal kunne blive til hjælp for alle de mange, som sygdom fører til vegetarismen eller for de vegetarer, som af krisen tvinges til at søge lægehjælp. Send os derfor et bidrag. Postkonto 282. Veg. oplysningskontor.

Foreningsmeddelelser.

En udmeldelse. Vi får jo desværre en del udmeldelser mellem år og dag. En del endda uden begrundelse. Det er altid rart at få en sådan, da man så måske lettere kan gardere sig mod flere. Ledelsen er jo ikke ufejlbar, og man kan jo heller ikke gøre alle tilpas, men gennem begrundede udmeldelser kan man dog måske få et vink om, at noget burde rettes fra ledelsens side. Det hænder, at vi ikke fatter begrundelsen, eller rettere, læser en anden mening ind i linjerne. Som nu ved følgende: „Efter min mening omhandler stoffet i Deres (burde være „vort", red.) ærede blad nu næsten kun sundhedslære, og

da jeg drives af humane hensyn, tillader jeg mig at udmelde mig af Deres(!) ærede forening. Ærb. N. N.". Vi påviste ved indstregning af de udkomne nr. af V. T., hvor tit egentlig humane synspunkter gjordes gældende i V. T. Men til ingen nytte. Grunden til udmeldelsen var vist også en anden: Skuffelse over ikke at have fået optaget en række religiøst humant farvede artikler om dyrenes lidelser og ret etc. Vi viser det videst mulige hensyn til indsendere. Er glad ved hvert bidrag, da vi gerne vilde have bladet mere skrevet af læserne. Men da bladet jo ikke er tumleplads for alle vore private meninger, men skulde vise vegetarismens ansigt mod verden, og da læsekresen er så vidt forskellig, nøjes vi til at tage visse hensyn (bl. a. af frygt for masseudmeldelser) til læserne og visse forbehold overfor indsendere. Skade, at ikke alle kan *se stort på tingene*, så var det lettere at være redaktør. *O. E.*

Gaver. *Børnehjemsfondet:* O. E. kr. 10,79. *Uddannelsesfondet:* H. L. Henriksen kr. 25,00 og Johs. Møller kr. 5,00. *Foreningen:* × kr. 5,00 og E. K. kr. 10,00. Tak! Gør ligeså!

Julegaver. Brug vor litteratur. Se fortegnelsen i „V. T.", Nr. 9. Særtryk: Småskrift nr. 23 med alle oplysninger sendes gratis fra Vegetarisk oplysningskontor, Rødkildevej 40, Brønshøj. Tlf. Gothåb 2573, Postkonto 282.

Møder og lignende.

Københavns afdelingen. *Nytårsfest søndag den 18. januar 1925 kl. 7* i K. F. U. K. — Indgang: Store Kannikestræde 19[1], for medlemmer med venner. Landsforeningens formand, hr. cand. phil. *Oluf Egerod*, vil tale. Der vil blive oplæsning, musikalsk underholdning m. m. Selskabeligt samvær og servering. Til dækning af salleje o. s. v. — vi har nemlig sikret os udmærkede lokaler til denne aften — tages 50 øre i entré for voksne og 25 øre for børn. Frugt kan medtages til fortæring på stedet. Man bedes agitere for stor tilslutning.

Fra arbejdsmarken.

Københavns afdelingen. *Dr. Regine Grønberg-Petersens møde* i København den 20. novbr. blev vellykket. Der fulgte ingen diskussion efter foredraget, derimod slog vi med godt resultat til lyd for vor litteratur. Vi må have flere sådanne møder.

Mødet torsdag d. 27. novbr. med hr. *Boringvad* som indleder, havde samlet så mange tilhørere, som det lille lokale kunde rumme. Hr. B., der principielt erklærede sig mod klare og letfattelige fremstillinger, viste også under dette foredrag, at han er vanskelig at følge. På et punkt måtte man imidlertid give foredragsholderen ret: der mangler fremdrift i vor vegetariske livsførelse; vi er blevne hængende ved gryderne og stegepanderne, vi driver „mavepolitik", lever for at spise og gør os bekymring med mange spekulationer om madens tilavning. Vi er imidlertid herhjemme så heldige at eje en fortræffelig vejledning i *Mich. Larsens* uovertrufne bog „*Naturhelbredelsen*". Det kan anbefales alle vegetarer — begyndere og viderekomne — at læse denne bog pány og tage under alvorlig overvejelse, om tiden til at gå et skridt videre ad de deri anviste veje nu ikke skulde være kommen. Såfremt hr. Boringvad kan give støtet til, at vi kan komme ud af det vegetariske dødvande, hvori mange af os befinder sig, vil hans arbejde ikke være forgæves. *F. J.*

Det store offentlige protestmøde mod natbevillingerne den 27. novbr. i Odd-Fellow-Palæets festsal — hvortil også Københavns afdelingen var inabyder — var, som man vil have set af dagbladene, et meget vellykket møde. Det viste sig at være en sag, der kunde samle både gode talere såvelsom tusinder af tilhørere.

Postbud E. Solkær talte onsdag d. 12. novbr. i Afholdssamfundets afd. Kbhvn. K. over emnet: „Lægen og menneskevennen dr. Mich. Larsen, hans sundheds- og helbredsprincipper."

VEGETARISK TIDSSKRIFT

18. ÅRGANG 15. DECEMBER 1924 NUMMER 12

UDGIVET AF DANSK VEGETARISK FORENING. REDAKTION: KOMMUNELÆRER, CAND. PHIL. OLUF EGEROD (ANSVARSHAVENDE), RØDKILDEVEJ 40, TELEFON: GODTHÅB 2573, BRØNSHØJ, KØBENHAVN OG FULDMÆGTIG ST. FINK-JENSEN, USSERØD, KOKKEDAL

Kiropraktik.

Den autoriserede danske lægestand har fået en ny nød at knække; en herhjemme hidtil ukendt form for sygebehandling er dukket op; den var ikke anerkendt som „videnskabelig" og måtte altså slås ned. Det er sket promte; nøddeknækkeren — d. v. s. nogle dertil beskikkede læger — har omgående konstateret, at skallen var uden kærne — Kiropraktik er humbug og svindel og er fra nu af erklæret for død og uvirksom at være! Mon? — mon ikke d'herrer videnskabsmænd, der trådte sammen i hin kollegiale assurancekomité og på kort tid gjorde det af med en lægepraksis, som udøves af over 20000 læger verden over og som kan opvise hundredtusinder af helbredelser selv af tilfælde, som „videnskaben" forlængst havde meldt pas overfor — mon disse lærde og håndfaste vogtere af lægeerhvervet ikke har forregnet sig?

Af navn er det naturligvis af hensyn til de syge mennesker, at denne „henrettelse" har fundet sted. Men det er dog vist mere end tvivlsomt, om folket vil gå med til begravelsen; mon ikke snarere den ihjelslagne får en ny og herlig tilværelse ovenpå denne historie; vi er tilbøjelig til at tro det; sagen er nemlig, at folk ikke længere nærer den blinde tyrkertro på lægevidenskab, som man tidligere har har gjort, de fleste kan jo da læse og skrive og se, hvad der foregår. Pas på, at ikke lægerne en skønne dag får puttet i næsen, at i dette lille land, der er overbefolket af læger, findes praktisk taget ikke et menneske, som ikke „gaar til lægen" og tager ind og skyller ud i en uendelighed hele livet igennem, altsammen efter lægeopskrift; men raske i dette ords egentlige forstand, nej, det kendes ikke. Er det da til at undres over, at folk, der vil være raske, går derhen, hvor erfaringen viser, at der ialtfald kan hænde en helbredelse; og hvis lægerne, som meget tyder på, har i sinde at ville foreskrive os hvorledes, hvornår og af hvem, vi skal lade os behandle, når vi trænger til lægehjælp, så kommer den dag, da deres organisationsbestræbelser, deres håndfaste, men lidet ideelle arbejde for at bevare erhvervet, vil få den skæbne, som det rettelig fortjener.

Er da kiropraktik virkelig humbug? Ganske sikkert ikke! Den rummer utvivlsomt en sund kærne, som det vil være tåbeligt at forkaste; den påstår, at erfaringen viser, at hals- og ryghvirvlerne hos mange syge mennesker viser sig på et eller andet punkt at være forskudt fra sin oprindelige stilling; derved øves et tryk på de nervegrene, som udgår fra rygsøjlen, og de dele af legemet, som står i forbindelse med disse nervegrene, arbejder da ikke længere normalt. men svækkes i deres naturlige funktion. Her kommer altså kiro-

praktikeren og hævder, at han ved sin behandling — en slags massage — kan bringe dette forhold i lave, således at funktionerne atter kan foregå normalt.

Om teorien er rigtig eller ikke, skal vi ikke afgøre; men vi står overfor det faktum, at der sker i massevis af helbredelser ad denne vej, også herhjemme; og da folk, når de er syge, navnlig ønsker at blive raske, giver de alverdens videnskabelige komiteer en god dag, hvis de ikke kan helbrede dem, og går derhen, hvor befrielse fra sygdom erfaringsmæssig venter dem, hvad enten det så er hos „prygledoktoren" i Vendersgade, hos Kempinski hos „Lorry" eller hos een, der virkelig har gået i den sorte skole; og det er der ikke noget at sige til.

Vi ser i kiropraktiken et brugbart hjælpemiddel i den fysikalske behandling af sygdomme; vi tror ikke, at den er tilstrækkelig i alle tilfælde; det er klart, at lovene for et sundt menneskelivs førelse ikke i længden ustraffet kan overtrædes, og her synes det, at kiropraktiken intet hensyn tager — ialtfald efter det materiale at dømme, som har stået til vor rådighed; og at den er blæst op til og måske også giver sig ud for mere end den er, tyder også adskilligt på.

En gammel læges erfaringer om vaccination.

Den kendte, 57-årige stockholmslæge og vegetarianer, dr. Axell, udtalte i et foredrag i Californien nylig bl. a.:

„Vaccination og inokkulation af sygdomsprodukter er den værste og ureneste af al lægebehandling. Når sygdomsprodukter blandes med blodet, trænger de lidt efter hvert ind i de fineste celler, og danner lidt efter lidt en grobund for sygdomme. *Tuberkulose* og senere endog *kræft* udvikles ofte på den måde, hvis en forhåndsdisposition er til stede, hvilket ofte er tilfældet. Hvis indsprøjtningen ikke havde været foretaget, vilde livskraften have været i stand til at modstå en ikke alt for stærk forhåndsdisposition, og ingen sygdom vilde have opstået.

Ofte fremkommer også en sygelig tilstand af syfilitisk eller psykotisk natur.

Når ingen, eller bare en meget svag forhåndsdisposition er tilstede, vil vaccinen danne en latent sygdomsspire, og såsnart en lille medvirkende faktor — smitte eller lign. — kommer til, vil den tilsvarende sygdom bryde ud. Det er meget sjældent, at *en årsag alene* frembringer sygdom. I alle almindelige tilfælde må der være to eller flere årsager.

Jeg har behandlet mange tusinde børn og mange voksne, hvis sygdomstilstand kunde spores tilbage til vaccination som hovedgrund. Jeg havde derfor at bruge tilsvarende dynamiske og vitale kræfter for at modvirke følgerne af disse gifte. Det er betegnende, at *anti-psykotiske* medicíner viste sig oftest mest heldige. Dette efterfulgtes ofte med held af et *anti-tuberkuløst* middel.

Hvis et menneske har været så uheldig at blive påtvunget vaccine eller inokkulation, er det tilrådeligt for ham bare at leve på skummet mælk og usaltet groft hvedebrød i adskillige uger og undgå for hårdt arbejde og søvnløshed. Livskræfterne får da en god chance til at rense blodet, før det er for sent. („Naturlægen").

Naturbetragtning.

Mennesker føler sig undertiden imponerede og stemningsbevægede ved at tænke paa „Stjerneverdenen", de „fjerne, straalende og uhyre store Kloder", de store Afstande og Hastigheder, det Liv, der muligvis kan være, saa langt borte fra *deres* Liv, saa enhver Forbindelse synes umulig, og man ynder saa at tænke sig at skulle leve et andet og „bedre" Liv paa en af disse „underlige", „fjerne" Kloder.

Nu er jo imidlertid den ene Klode ikke mere „underlig" end den anden; og heller ikke den Afstand, der er imellem dem, er der noget „underligt" ved. Mere „underligt" er det vel, at der i det hele taget findes *noget*, at der er en *Tilværelse*, at ikke alt er blot tomt Rum. Men alligevel maatte det maaske kaldes endnu mere underligt, hvis der *intet* var, intet andet end det tomme Rum; et *Rum maatte* der jo i alle Tilfælde være; men at det skulde være uden Indhold, det turde vist egentlig være den mest malebariske Tanke. Dog intet af det skabte er skabt til at falde i Daanelse over saa lidt som til at gøres til Genstand for ørkesløse Spekulationer; det er *alt* skabt til *Aand*, til at fyldes af Aand og bæres af Aand og til at tjene Aanden. Derfor hviler ogsaa Aandens Majestæt over det hele, den der paa mindre heldig Maade faar smaa Mennesker til at daane, naar de staar overfor Dele af Tilværelsen, de ikke er blevet fortrolig med, saaledes ogsaa overfor Døden.

Aandens Majestæt hviler *over det* ***hele,*** siger jeg; ja, Aanden har sin Plads over alt. Al Verden og dens Herlighed tilhører Aanden; men fra ét Sted er den bleven fortrængt, og det er netop fra det Sted, der er dens Trone, dens Tempel: Menneskelegemet og de menneskelige Pauluner. En af Kloderne, der sikkert ikke mindre end nogen af de andre Kloder er egnet til at være et Paradis, har Mennesket gjort til et *Theater*, et *Dukke*theater. Snæversind, Trælle-Lavsind og Raahed hedder den treenige Gud — eller treenige Djævel — der hersker i denne Dukkernes Verden, hvor man har sat Livet — det hellige, — i Scene som et Udstyrsstykke, beregnet paa Morskab og „hyggelig" Tidsfordriv for de „ædle", *æstetiske* „Sjæle".

Det. der mest af alt var Grund til at „undres" paa, ens eget Legeme og ens egen Aand, egne Evner og Kræfter, det har man solet med i Møddingpølen og fordærvet og forkvaklet det, saa det er blevet det stik modsatte af, hvad det *skulde* være. Organismens Bestemmelse er at være Bærer af de mægtigste Vinger, ja, almægtige Vinger, paa hvilke man i Evighed vil kunne vedblive at hæve sig opad til be-

standig større Højde, en evig Flugt, en uendelig Stigning. Men i Stedet er den hos de fleste Mennesker blevet Bærer af et Par Gravepoter, med hvilke man graver sig bestandig dybere ned i Skarnet, en Nedgravning, der sagtens ogsaa vil kunne fortsættes i det uendelige; thi lige saa lidt som Himlen har noget Tag, lige saa lidt har Pølen nogen Bund. Og at vende om bliver vanskeligere jo længere man kommer ned. Gravepoterne vokser hver Gang, man *griner* og gør enten sin Aand eller sit Legeme til et Lystens Redskab; og de styrkes i samme Forhold som man i falsk Skam søger at skjule deres Hæslighed; thi som alt godt trives i Lys og Aabenhed, saaledes trives alt ondt og lavt i Mørke og Skjul.

Hvad man mest af alt maa undres over, er nu imidlertid dette, at dette Legeme, der er bygget med den største Kunstfærdighed, begavet med de højeste Evner og de ædleste Kræfter og bestemt for de højeste Maal: Aandens evige Ophøjelse, at det har kunnet corrumperes til at blive lige det modsatte og tjene lige det modsatte Formaal, at de højeste Aandsevner og de ædleste Aandskræfter er komne til at tjene det laveste og usleste, — at Mennesker har kunnet blive noget saadant Utøj, saa Orme, Lus og Væggetøj maa kaldes ædle Skabninger ved Siden af. Mennesker, som hovedsagelig lever for at kildre Ganen, tage sig godt ud og sige hinanden Behageligheder (herunder Vittigheder o. l.), — og det gør faktisk de fleste moderne Mennesker, — de staar trods al Teknik, Kunst og Videnskab uendelig langt under de nævnte Smaadyr; og det er derfor kun retfærdigt, naar der nu forestaar en Udryddelseskrig imod dem ved lignende Midler som dem, man hidtil har anvendt overfor Utøjet. (Giftige Luftarter). Hvor usande deres Følelser er, og ikke mindst de Følelser, der lægges for Dagen overfor de højeste Værdier, det ses af deres Ufrugtbarhed. Ægte Følelse viser sig ikke i sentimentale Udgydelser, men deri, at den *vækker Tanker og Vilje*, ansporer baade til alvorlig Eftertanke og til maalbevidst Handling. Den Naturbetragtning og den Livsanskuelse, der giver sig Udtryk i vage Stemninger og følelsesfulde Ord, den er ikke af Sandhed, ikke af Højhed, ikke af *Aand*. Den, der virkelig føler Andagt og Opløftelse eller Nedtrykkelse ved Betragtningen af Naturen, dens Makrokosmos (Kloderne) eller dens Mikrokosmos (det smaa Finværk) og af Livet og Døden, han bliver præget deraf i sit *Liv;* men jo dybere Aandens Kræfter røres, des roligere bliver Overfladen, des mere tier Munden og des svagere bliver Mimik og Gestus. Aanden er stille og tavs, kold og fast som Himlen med de rolig vandrende Kloder; den har sine Storme, stærke Storme, men den *rystes* ikke af dem, kommer ikke til at vakle. Begge styrer uforstyrrelig mod fjerne, men faste Maal. Den, der ikke gør det — Klode eller Sjæl — vil opsluges af Afgrunden.

Andr. Møller.

Nogle kendsgerninger om vaccination og kopper.

Af Major *R. F. E. Austin*,
Militærlæge.

Vaccinationsspørgsmålet vedrører de fleste mennesker i alle lande. Vaccinationen støttes af de fleste landes regeringer, og de beviser, der fremføres som forsvar derfor, er de samme hele verden over; jeg vilde derfor gerne undersøge nogle af de påstande, der fremsættes.

Beskyttende indpodning.

Kopper er en sygdom, som særlig er knyttet til lande som Indien og Kina, hvor der hersker stor fattigdom, og hvor den personlige og offentlige hygiejne lader meget tilbage at ønske. I det attende århundrede stod den personlige og offentlige hygiejne lavt overalt i England, og kopper var en smitsom sygdom, ikke så slem som vaccinations-forkæmperne lader det se ud til, men dog en frygtelig lidelse, *hvis den ikke blev behandlet på rette måde.*

Koppeindpodningen, der blev indført for at bekæmpe dens hærgen, gjorde kun ondt værre. Den blev indført fra Tyrkiet i året 1721, og i samme omfang skikken vandt frem, tog koppetilfældene til. Sygdommens udbredelse i det 17. århundrede havde været forfærdelig, men det blev endnu værre i det 18. århundrede, og der kan næppe være tvivl om, at stigningen skyldtes koppeindpodningen. Man har beregnet, at fra 1721—1758 var koppeindpodningen skyld i ikke mindre end 22700 dødsfald af kopper i London alene. Denne totalt mislykkede anvendelse af koppeindpodningen kunde ikke undgå at blive iagttaget af alle endog af de autoriteter blandt lægerne, som havde ansvaret for dens indførelse.

Det kan derfor ikke overraske, at da dr. Jenner foreslog, at inoculationen skulde opgives, og kokoppevaccination indføres i stedet — idet man således dækkede lægevidenskabens tilbagetog fra en uholdbar stilling — blev hans idéer almindeligt antaget, og nu er den tidligere behandlingsmåde endogså strafbar, men smitten holdtes stadig gående, og metoden var derfor direkte i modstrid med det nuværende isoleringssystem.

Begunstiget af heldige omstændigheder og ved hjælp af vidtgående påstande, som alle siden viste sig at være falske, bredte Jenners såkaldte ufejlbare forebyggelsesmiddel sig hurtigt. Jenner modtog over ½ million kr. af parlamentet, og 1808 blev den offentlige vaccinationsanstalt grundlagt og holdtes gående ved årlige statstiskud. Siden 1840 bliver omkostningerne ved vaccinationen dækket gennem skatter.

Kopper var i aftagende før vaccinationens indførelse.

Dr. Farr i folkeregister-kontoret meddeler, at kopper var begyndt at aftage før vaccinationen blev indført. Og efter at inoculationen var bleven erstattet med kokoppevaccinationen, fortsattes nedgangen selvfølgelig. Men embedsmænd, der var interesserede i at opretholde systemet, kunde pege på det formindskede antal koppetilfælde og gav vaccinationen skylden derfor. De bortforklarede de voldsomme koppeepidemier — som i 1838, da et stort antal vaccinerede personer blev angrebet — og fordrede en tvangslov. Den første tvangslov blev gennemført i 1853, og en endnu strengere i 1867, men tvangsvaccinationen standsede kopperne. 1857—1859 døde over 14000 mennesker under en koppeepidemi. En endnu værre epidemi indtraf 1863—1865, da der døde over 20000, og 1870—1872, den voldsomste epidemi, statistiken kender, da over 40000 mennesker døde. Epidemien ramte en godt gennemvaccineret befolkning, således som det fremgår af de officielle tal.

Vaccinationen blev fordømt af mere indsigtsfulde mænd.

Disse store epidemier gav anledning til at mange intelligente englændere begyndte at tvivle om den virkelige værdi af vaccinationen. Og siden epidemien

1870—1872 er vaccinationen stadig bleven mindre og mindre gennemført, og kokopperne er samtidig aftaget, således som de officielle tal viser.

Herbert Spencer, Alfred Russell Wallace, dr. Charles Creighton, professor Crookshank og andre videnskabsmænd og lægeautoriteter blev vaccinationens ivrige modstandere.

Den engelske kgl. vaccinationskommission.

1889 blev der nedsat en kgl. kommission, som skulde undersøge sagen. Den sad i 7 år, og det eneste medlemmerne blev enige om var, at gentagelse af straf for vaccinationsnægtelse ikke måtte finde sted. Flertallet anbefalede også, at de, der modsatte sig vaccinationen af samvittighedsgrunde, ikke skulde sættes under tiltale, medens 2 medlemmer, som underskrev mindretalsindstillingen, var fuldstændig imod enhver form for straf.

Resultatet af kommissiones beretning blev en lov, som gennemførtes 1898, og som ophævede de allerede idømte gentagelsesstraffe og gav vaccinationsmodstanderne en betydningsløs samvittighedsparagraf.

Da 9 år var gået og efter at forblindede embedsmænd landet over havde afslået at fritage en mængde samvittighedsnægtere for vaccinationen, blev der i 1907 gennemført en tillægslov, som indrømmede forældre fritagelse for staf, hvis de fremførte deres vægring inden barnet var 14 måneder gammelt.

Færre dødsfald som følge af vaccinationens tilbagegang.

Vaccinationen aftog stadig i England, og for tiden bliver kun 40 % af børnene vaccineret. I byen Leicester bliver kun 3 % af småbørnene vaccineret. Lægerne har i årevis spået om de sørgeligste følger, men spådommen er aldrig gået i opfyldelse. I tiåret 1902—1911, da gennemsnitlig 67,6 % af børnene blev vaccineret, forefaldt 3953 dødsfald eller gennemsnitlig 395 om året. I tiåret 1912—1921 var de vaccineredes antal sunket til 43,4 % og antallet af dødsfald til 122 eller 12 om året.

Koppedødsfaldene i Europa er ikke aftaget som følge af vaccinationen.

Pladsen tillader ikke med officielle tal at bevise, at der har været mange alvorlige epidemier og stor dødelighed efter indførelsen af love, der gjorde vaccinationen tvungen i flere europæiske lande, men nogle få kendsgerninger for Danmarks vedkommende kunde nok interessere.

Danmark indførte tvangsvaccinationen 1810, og dog var koppedødsfaldene i året 1872 ikke mindre end 1190 pr. million af befolkningen og i 1875 var den 927 pr. million.

Revaccinationens skuffelse.

Jenner lovede beskyttelse for livstid, og skønt han allerede i sin levetid fik bevis for, at han havde uret paa dette punkt, vedblev dog vaccinationstilhængerne de første tre fjerdedele af det 19. århundrede at benægte det, skønt de officielle tal viste, at tusinder af vaccinerede døde af kopper. (I Berlin alene var der i året 1871—72 1700 tilfælde).

Så erklærede man, at vaccination i den tidlige barndom ialtfald forhindrede koppedøden, og det skønt det også viste sig her, at vaccinerede døde under alle epidemier.

Så sagde man, at kopper kunde undgås, når man vaccinerede i den tidlige barndom og atter i 12 års alderen. Men selv i sådanne tilfælde forekommer koppetilfælde og dødsfald.

Så sagde man: vacciner hver 10. år. Under de sidste tilfælde i England sagde man, at indgrebet kun beskytter i 7 år; en kommission i Victoria, Australien, nedsatte i 1913 beskyttelsestiden til 2 år. På Fillipinerne indså man under den store epidemi 1918—1919, at der end ikke var beskyttelse eet år.

Der er et ubegrænset antal officielle vidnesbyrd om koppetilfælde fra 12 dage og til en hvilkensomhelst tid efter vaccinationen.

Det er virkelig besynderligt, at forsvarerne af den hyppige revaccination ikke kan se, at deres teori tager grundlaget helt bort under fødderne for ethvert forsvar for hele vaccinationsspørgsmålet. Hvis kun en fornylig foretagen vaccination beskytter, er det klart som dagen, at gennem hele det 19. århundrede må det store flertal af Englands befolkning faktisk have været uvaccineret; det kunde derfor umuligt være vaccinationen, som var årsag til den nedgang i koppetilfældene, som fandt sted i landet, sammenlignet med det 18. århundrede; altså kan det ikke være vaccinationen, som har frelst befolkningen fra de skrækkelige følger af denne sygdom.

Man skammer sig over at påpege sådanne selvindlysende følgeslutninger.

(Fortsættes).

Spredt og samlet.

Lægeforfølgelse. Det vil sikkert interessere vore læsere at høre, at man også i England forfølger læger, som ikke „passer i ensemblet". En ivrig vaccinationsmodstander, dr. Hadwen i Gloucester, behandlede et barn og stillede diagnosen: halsbetændelse. Til en begyndelse gik alt vel, men pludselig tog sygdommen en alvorlig vending, og der indtrådte lungebetændelse, som medførte barnets død.

Forældrene havde i sidste øjeblik tilkaldt en anden læge, som stillede diagnosen: difteritis, og på dette grundlag blev dr. Hadwen anklaget for *manddrab*, fordi han havde stillet en forkert diagnose og *ikke havde givet barnet serumindsprøjtning*. Hvis dr. Hadwen havde kunnet fældes på dette grundlag, hvormange læger måtte så ikke gøre ham følge.

Det interessanteste punkt er unægtelig spørgsmålet om serumindsprøjtningen. Det blev nemlig hurtig klart, at det var her, man særlig havde ønsket at fælde dr. Hadwen. Men naturligvis måtte dr. Hadwen frikendes og blev frikendt.

Nizza. Restaurant Végétalien, 3, Rue Fodéré, gør strax et skummelt indtryk. Den lange og smalle sal, der ganske vist har højt til loftet, er næsten uden vinduer. Væggenes nøgne kalk og gulvets store stenfliser minder ikke om hjemlig hygge. Indenfor døren findes et par bogreoler med udsalg af vegetariske og andre hygiejniske skrifter. Længere fremme ved samme væg står en slags buffet, hvor gæsterne betjener sig selv.

Når man kommer fra Løvstræde 8, hvor vor egen eneste og udmærkede restauration har til huse, virker menuen i Nizza unægtelig som en overraskelse.

Til oplysning for alle skodsborgvenner vil jeg først fortælle, hvad her ikke findes; man vil heraf se, at man kan leve vegetarisk på mere end én måde. Skodsborg og dets overlæge har jo forøvrigt gavnet Danmark mere end samtlige ølbryggere i egen indbildning. Men altså: banlyst fra spisesalen er: alle drikke (også kaffe- og teerstatninger) undtagen vand, alle saucer, fraregnet suppevand, smør, æg, mælk, ost, rug- og franskbrød, kager, kiks og sylteting. Der bydes til gengæld på et rigt udvalg af salater og rødder i rå tilstand. Enhver kan tage så meget han vil af alting, også af de varme retter og grahamsbrød, altsammen for 3 frcs. = 90 øre. Den nyankomne vælger af 7—8 stråltrådshylstre forskellige grønne blade, medens værten hjælper ham til rette og oplyser f. ex., at man også kan spise radisebladene. Derpå tager man små skiver rødbeder, gulerod, porre, løg osv., et par kogte kartofler, og blander det hele i et fad med salt og olie. Denne sidste er fabrikeret af jordnødder, da olivenolie er for dyr, men den smager brilliant. Anden ret består af kogt ris med rosiner, makaroni, kogte bønner eller blandede grøntsager, der henstår i store fade med låg på. Som dessert gives altid frugt, f. ex. æbler, appelsiner eller en håndfuld nødder. Man spiser ved småborde, betrukne med voxdug.

Denne restaurant er stiftet for kort tid siden af den begejstrede idealist og naturven *G. Butaud*, der selv lever udelukkende af råkost.

I hele Frankrig findes kun to vegetariske foyers, nemlig den nævnte i Nizza, 3, Rue Fodéré, og så en i Paris, 40, Rue Mathis. Begge steder er der tillige om aftenen ugentlige sammenkomster med foredrag, kauserie o. lign. Gratis adgang for alle. Hvis man ønsker selskab af rolige og høflige mennesker, kan man trygt gå derhen. *A. Poulsen.*

En vegetarrestaurant for brygger Jacobsens million. „B. T." har spurgt forskellige kendte mænd om, hvad de kunde ønske for brygger Jacobsens million til Københavns forskønnelse, udvidelse og forbedring. Forfatteren *Josef Petersen* giver følgende svar:

Hvis jeg disponerede over den pågældende sum, vilde jeg stille den i en smuk og lidet anerkendt sags tjeneste, nemlig *vegetarismens*, det vil sige — i min fortolkning af ordet — anti-kødspisningens. Jeg vilde opføre en smuk bygning med en stor fortovsrestaurant, hvor der serveredes krydrede, velsmagende planteretter og gode, lette drikke.

Vor brevkasse.

Bemærk! I „Vegetarisk tidsskrift" af 15/11 omtales almindeligt hvedeklid og prof. Kellogg's „Bran" som værende én og samme varesort. Hvedeklid forhandles ikke i almindelige melforretninger, snarere hos fouragehandlere som svinefoder. (Produktets udmærkede egenskab har dr. Hindhede allerede forklaret og skal ikke diskuteres her). Prof. Kellogg's „Bran" importeres fra U. S. A. i en bestemt pakning, lignende „Corn Flakes", og er en naturlig, sund føde, indeholdende mineralsalte og mange andre næringsstoffer, kogt og færdig til at servere lige fra pakken med mælk eller fløde. Kellogg's „Bran" forhandles overalt i detailsalg til 140 øre pr. pakke og koster en gros i hele kasser ca. 110 øre pr. pakke. Kellogg's „Bran" er et nyt produkt, der kun har været i handelen herhjemme det sidste par år. Almindelig dansk rå hvedklid sælger vi til 15 øre pr ½ kg en detail, og er den *„uhyrlige avance"*, 2200 pct., grebet ud af luften. Hvedeklid og Kellogg's „Bran" er to forskellige varesorter, hvilket d'herrer Andr. Møller og dr. Hindhede burde have gjort sig bekendt med, førend de navngiver og stempler en enkelt forhandler som drivende *„vareåger og svindel"*. Med tak for optagelsen,

„Sana" ved C. C. Hansen,
Smallegade 15, F.

„Sana" i Skindergade har også henvendt sig til os angående dette forhold, da navnet er fælles med forretningen i Smallegade, og man også føler sig stødt over ordet vareåger, der rammer begge forretninger, idet de begge føre både klid og „bran". Fejlen er jo den, at man i Smallegade ikke strax har meddelt forespørgeren, at man førte de to produkter, men kun nævnt det altfor dyre amerikanske produkt. Om den høje pris skyldes Kellogg, valutaen eller detailhandleren er jo ligegyldigt for kunden, selv om det jo er glædeligt, at det ikke er detailforretningerne, der ågrer med prisen. Klid er billigt og godt, „bran" dyrt og i alt fald ikke de 30 gange bedre, det er dyrere. Det glæder os derfor, at begge forretninger meddeler, at de fører dansk klid til en overkommelig pris. Blot det var sagt strax, var angrebet i bladene ikke kommet. Endvidere må vi præcisere, at vi ikke har angrebet forretningerne, blot refereret et forhold, der var af interesse for læserne. Vi finder det også rimeligt at give parterne lov at udtale sig.

Så har vi vel *alle* haft udbytte af at få forholdet fremdraget. *Red.*

„Naturhelbredelsen", 2den udgave,

er nu udkommen. Fås i alle bogladerne, i „Nordisk sundhedsforlag" Istedgade 7, og i „Vegetarisk oplysningskontor", Rødkildevej 40, Brønshøj. Postkonto 282.

Pris kr. 3,00.

Medlemmer 10 pCt. rabat og portofri tilsendelse, når beløbet indsendes til Veg. oplysningskontor.

Forhandlere søges!

En ung el. ældre pige

søges til vegetarisk husholdning hos enlig dame i København. Kan få tid til kursus. Bill. mrkt. „Th." til Veg. Tidsskr.

Husbestyrerinde.

Stilling søges af en dame, velkendt med vegetarisk madlavning. Billet mrk. „S. S." til Veg. tidsskrift.

Husbestyrerinde,

vegetarisk interesseret, søges straks af ugift Lærer i Sønderjylland. Billet mrk. „L" modtager Bladets Kontor.

Vegetarisk Restaurant,
Løvstræde 8, 1.
Telefon Byen 7419.

Morgenservering, Frokost, Middag, Smørrebrød og Frokostpakker.
Bedste, billigste og sundeste Ernæringskilde.
Vegetariske Husholdningskursus.
Sundheds- og religiøs Litteratur.

Jordemoder

fru *M. Henriksen,*
Istedgade 7, st. Kbh. B.
Telf. Vester 3509.
Vegetar. - Naturhelbredelsesuddannet.

Undervisning
i
Talestemmens rette Brug
efter Prof. Engels Metode.
Stammen og Talefejl rettes.

Telf. Nora 222 x. mellem 11—1
Elisabeth Arboe,
diplom. Talelærerinde.
Dosseringen 63 A, St.

Vegetarisk kost

fås sundest, billigst og bedst hos fru *M. Klintø,* Langegade 17³, Kbhn. Str.
Elever undervises!

Frydenstrand Sanatorium.
pr. Frederikshavn. Prospekt gratis.

Raastrup Kursted samt Vegetarhjemmet „Anka"
(ved Christiansminde, Svendborg).
Lukket i Vintermaanederne.
Anna Nielsen Ullerup.

Højskolehjemmet i Roskilde.
Algade 12. Logi og veget. Kost faas.

FYSISK KURANSTALT

Lysbadeanstalten med Fysisk-diætetisk Klinik ved Overlæge Carl Ottosen:

St. Kongensg. 36-38. Kbhv. K.
Telf. 9656.
Forlang Prospekt.

Skodsborg Badesanatorium
(Ikke Tuberkulose).
Største Helaars Kursted i Norden.
De bedste fysisk-diætetiske Kurmidler anvendes med godt Resultat.
Forlang ill. Prospekt.

Drik ARA!

Glæd Deres Børn og Venner med Fru Frida Hansens velsmagende Sundhedsdrik
Ara i Stedet for den sundhedsskadelige Kaffe eller Te!
10 Pakker portofrit for Kr. 11.00

En gros: Arakontoret
Nørre Allé 30, Aarhus Postkonto 8043
Forlang Ara hos Deres Købmand — Forhandlere Rabat

„Sana" Specialitet: **Sundhedsfødevarer.**
Nye tørrede Bananer.
Smallegade 15. Kbh. F.
Telefon Goth. 4290.
Medlemmer Rabat.

Dansk - Engelsk - Fransk.
Undervisning.
Maskinskrevne Oversættelser.
Julie Petersen, kgl. Translatrice.
Forhaabningsholms Allé 17 E, St.
Tlf Vester 9228 v. (Tr 9-2 og 4-9).

Telefon Central 96 56 96 57 96 58 10 962 (direkte)

A/S Sanafer

Telefon Central 96 56 96 57 96 58 10 962 (direkte)

St. Kongensgade 36 - 38

I. **Kolonialafdeling:** Kolonial, Konserves, Sundhedsfødevarer, diætetiske Præparater m. m.
II. **Afdeling for Hygiejnisk Underbeklædning og Sundhedsplejeartikler** af enhver Art.
Medlemmer Rabat.
Hygiejnisk Konsulent: *Overlæge Carl Ottosen.*

HVEDEKLID - 15 Øre pr. ½ kg.

„SANA",
Skindergade 28.
Telf. 5650. — Aabent hele Ugen.

Ingen Filialer.

Annoncepris: 30 øre pr. 1-spaltet petitlinje eller 36 kr. pr. side. **Rabat:** 15 pct. for 3 gange, 25 pct. for 6 gange, 33⅓ pct. for 12 gange.
Abonnementspris: 4 kr. årlig. Kan bestilles på alle postkontorer og hos landpostbudene samt hos redaktionen.
Emil Kristensens bogtrykkeri, Sankt Pederstræde 27. Kbhvn.